

Savaş Malkoç

IELS
Genel Sekreteri

Ilaç endüstrisi; stratejik konumu, yüksek katma değerli ve ileri teknolojiye dayanan yapısı, üretim hacmi ve ticaret kapasitesiyle dünya ekonomisinin en kritik sektörlerinden birisi konumunda.

Dünya ilaç pazarı; artan ve değişen nüfus yapısı, teknolojik gelişmeler ve değişen hastalıklar gibi etkenlere bağlı olarak sürekli büyüme eğiliminde olan bir pazar. 2022 yılında 1,4 trilyon doları aşan dünya ilaç pazarının 2023 yılında 1,5 trilyon doları aşkın bir pazar büyüklüğüne ulaşması, 2026 yılında ise 1,83 trilyon dolara erişmesi bekleniyor.

2021 Trademap verilerine göre dünya ilaç ihracatı 828 milyar dolara, ithalatı ise 859 milyar dolara ulaşmış durumda. Dünya ilaç ihracatında önde gelen ülkeler arasında Almanya, İsviçre, Belçika, ABD ve İrlanda yer alıyor. Bu ülkelerin toplam ilaç ihracatı dünya ilaç ihracatının yaklaşık %56'sına tekabül ediyor. Dünya ilaç ithalatının %45'ini oluşturan en önde gelen ülkeler ise ABD, Almanya, Belçika, İsviçre ve Çin Halk Cumhuriyeti.

Pazarda ana ihracatçı ülkelerin aynı zamanda ithalat da gerçekleştirdiği görülüyor. Bununla beraber, dünya ilaç ihracatı içerisinde ilk 10'da bulunan Almanya, Belçika, İsviçre, İrlanda, Fransa, Hollanda ve İtalya'da ilaç ihracatının ilaç ithalatını karşılama oranı %100'ün üzerinde. Bu oran yine ilk 10'da yer alan Birleşik Krallık'ta %97, Çin Halk Cumhuriyeti'nde %92, ABD'de de ise %52 seviyesinde.

Bu alanda endüstrimizin gelişimi için hem İlaç Endüstrisi İşverenler Sendikası hem de koordinasyonumuzda faaliyetlerini yürüten Türkiye İlaç İhracatçıları Platformumuz çatısı altında çalışmalarımızı gayretle sürdürüyoruz. Nitekim firmalarımızın bu alandaki yoğun çalışmalarıyla ihracatımız son yıllarda önemli bir atılım içindedir.

“Endüstrimiz için ana hedefimiz daha güçlü bir Ar-Ge yapılanması içine girerek üretimdeki katma değerini yükseltmesi, özellikle biyoteknoloji alanında son yıllarda sektörde yapılan yüksek miktarda yatırımlar sayesinde sürdürülebilir bir büyüme ivmesi yakalaması ve uygun kamu politikalarıyla desteklenecek yeni yatırımlarıyla Türkiye'yi bölgesel ve ardından küresel bir ilaç üretim ve ihracat üssü haline gelmesidir.”

İlaç endüstrimiz 190 ülkeye ihracat gerçekleştiriyor

Ülkemizde çok güçlü ve köklü bir ilaç endüstrisi bulunuyor. Dünya standartlarında üretim gücümüz ve kapasitemiz mevcut. Bununla beraber dış ticarete henüz dünya pazarında yeterli rekabet gücüne sahip değiliz. İlaç ihracatında ülkemiz %0,2 pay ile dünyada 29. sırada yer alıyor. Güçlü yapımız ile ülkemizin gelişmekte olan pazarlara olan lojistik avantajları göz önüne alındığında endüstrimiz dünya ilaç ihracatı içindeki payını çok daha yukarıya taşıyacak potansiyele sahip. Yüksek teknoloji sınıfında olan katma değeri yüksek ilaç sektörünün ihracatının artırılması ülkemiz dış ticaret açığının gerilemesi açısından da büyük önem taşıyor.

Endüstrimiz; Avrupa Birliği, Bağımsız Devletler Topluluğu, Kuzey Afrika ve Ortadoğu ülkeleri başta olmak üzere 190 ülkeye ihracat gerçekleştiriyor. 2022 yılı itibarıyla toplam ilaç ihracatımızda ilk 5 sırayı Güney Kore, Irak, Kazakistan, Özbekistan, İran alırken ilaç ithalatımızda ilk 5 ülke Almanya, Çin, ABD, Güney Kore, İtalya'dan oluşuyor.

Türkiye ihracatının toplamda %68,3 büyüdüğü 2015-2022 yılları arasında ilaç ihracatımız %74,7 oranında artışla güçlü bir performans sergiledi. İlaç sektörü ihracatta 2020 yılında ulaştığı rekor seviyeyi 2021 yılında da %3,7 oranında artırarak 1,9 milyar dolar seviyesine taşıdı. Yine 2021 yılında ilaç ithalatımız 7,5 milyar dolar,

ilaç ihracatının ilaç ithalatını karşılama oranı %25,3 ve ilaçta dış ticaret açığı 5,6 milyar dolar olarak gerçekleşti. 2022 yılında ülkemiz ilaç ihracatı %0,6'lık büyüme ile 1,91 milyar dolara ulaşırken ilaç ithalatımız %29,2'lik düşüşle 5,3 milyar dolara geriledi. İlaç ihracatının ilaç ithalatını karşılama oranı %36'ya çıkarken ilaçta dış ticaret açığı ise 3,4 milyar dolar olarak gerçekleşti.

Endüstrimiz için ana hedefimiz daha güçlü bir Ar-Ge yapılanması içine girecek üretimdeki katma değerini yükseltmesi, özellikle biyoteknoloji alanında son yıllarda sektörde yapılan yüksek miktari yatırımlar sayesinde sürdürülebilir bir büyüme ivmesi yakalaması ve uygun kamu politikalarıyla desteklenecek yeni yatırımlarıyla Türkiye'yi bölgesel ve ardından küresel bir ilaç üretim ve ihracat üssü haline getirmesidir.

Uygulanan ilaç fiyat politikası ihracat gelirlerinin önünde engel oluşturuyor

İhracatta son yıllarda sağlanan başarının kalıcı olması ve daha da ileri gitmesi için bu alanda yaşanan sorunlara hızla çözüm üretilmesi büyük önem taşıyor.

Bugün, ihracatımızın özellikle değer bazında artmasının önünde bazı yapısal sorunlar mevcut. Bunların başında da ülkemizde uygulanan ilaç fiyat politikası geliyor.

Ülkemizde ilaçların fiyatlandırılması referans fiyat sistemine göre yapılmakta olup avro cinsinden referans fiyatın liraya çevrilmesi için güncel avro kuru yerine bir önceki yılın ortalama avro değerinin %60'ı alınarak belirlenen sabit bir ilaç kuru kullanılıyor. Mevcut ilaç kuru uygulaması nedeniyle dünya fiyatları ile karşılaştırıldığında ülkemizdeki ilaç fiyatları son derece düşük seviyelerde kalıyor ve bu fiyatlar ihracat pazarlarında bizim karşımıza referans olarak çıkıyor. Dolayısıyla ihracat

fiyatlarımız düzenli biçimde düşüyor ve ihracat gelirlerimizin artmasının önünde engel oluşturuyor.

Benzer şekilde tamamen vatandaşlarımız için oluşturulan fiyatlardan iç pazara verilen ürünlerin, bazı ecza depoları tarafından ruhsat sahibi firmanın izin ve onayı olmadan daha düşük bir fiyatla dış pazarlarda satılması anlamına gelen izinsiz ihracat uygulaması da ihracatımız açısından büyük sorun oluşturuyor. Bu durum üretim yapan ve ürettikleri ilaçları uzun süreli ve yüksek maliyetli uğraşlarla ihraç eden ilaç firmalarımızı haksız bir rekabetle karşı karşıya bırakıyor. Bunun yanında belirli durumlarda dış pazarlarda sahte ilaçların da ortaya çıkmasına sebebiyet vererek sektörümüzün bölgesel ve küresel paydaşlar nezdinde yarattığı kaliteli Türk ilacı imajı üzerinde hiç istemediğimiz olumsuz bir algı yaratma potansiyeli taşıyor. Bu itibarla, yasal ruhsat sahibinden bir beyannamenin ihracata eşlik eden zorunlu belgelere dahil edilmesini düzenleyen bir mevzuat değişikliğine gidilmesinin ilgili sorunun çözümünde önemli bir adım olacağını değerlendiriyoruz.

Bunun yanı sıra halihazırda Sağlık Bakanlığı tarafından ilaç ihracatına getirilen sınırlandırma, özellikle

yurtdışından ihale alan, sözleşmeleri bulunan ve teşvik ve DİR Belgesi gibi kapatılması gereken belgeleri olan firmalarımız için sıkıntılı bir durum yaratıyor. Söz konusu sınırlandırmanın en kısa sürede kaldırılması endüstrimiz için büyük önem taşıyor.

Yurtiçi üretimde ve tedarikte yerelleşme özendirilmeli

Bu alandaki bir diğer önemli konumuz elbette dış ticaret açığımız. 2021 yılında 5,6 milyar dolar olan ilaçta dış ticaret açığımız 2022 yılında 3,4 milyar dolar olarak gerçekleşti. Bu alandaki öncelikli beklentimiz yurtiçi üretimin ve tedarikte yerelleşmenin özendirilmesidir. İlaç üretiminde ithalatına bağlı olduğumuz girdilerin ve etkin maddelerin ülkemizde üretilmesinin ve tedarik edilmesinin sağlanması ilaçta tecrübe ettiğimiz dış ticaret açığının azaltılmasına büyük katkı sağlayacaktır.

Son olarak, toplam ilaç ithalatımızda biyoteknolojik ilaçların payının %38'e kadar ulaştığı ve ithalata dayalı biyoteknolojik ilaç tedarik modelinin sürdürülebilir olmadığı dikkate alındığında ülkemizin biyobenzer ilaçların üreticisi ve ihracatçısı olma hedefine katkı sağlayacak ruhsatlandırma, fiyatlandırma, teşvik ve geri ödeme politikalarının uygulanmasını da kritik önemde buluyoruz.